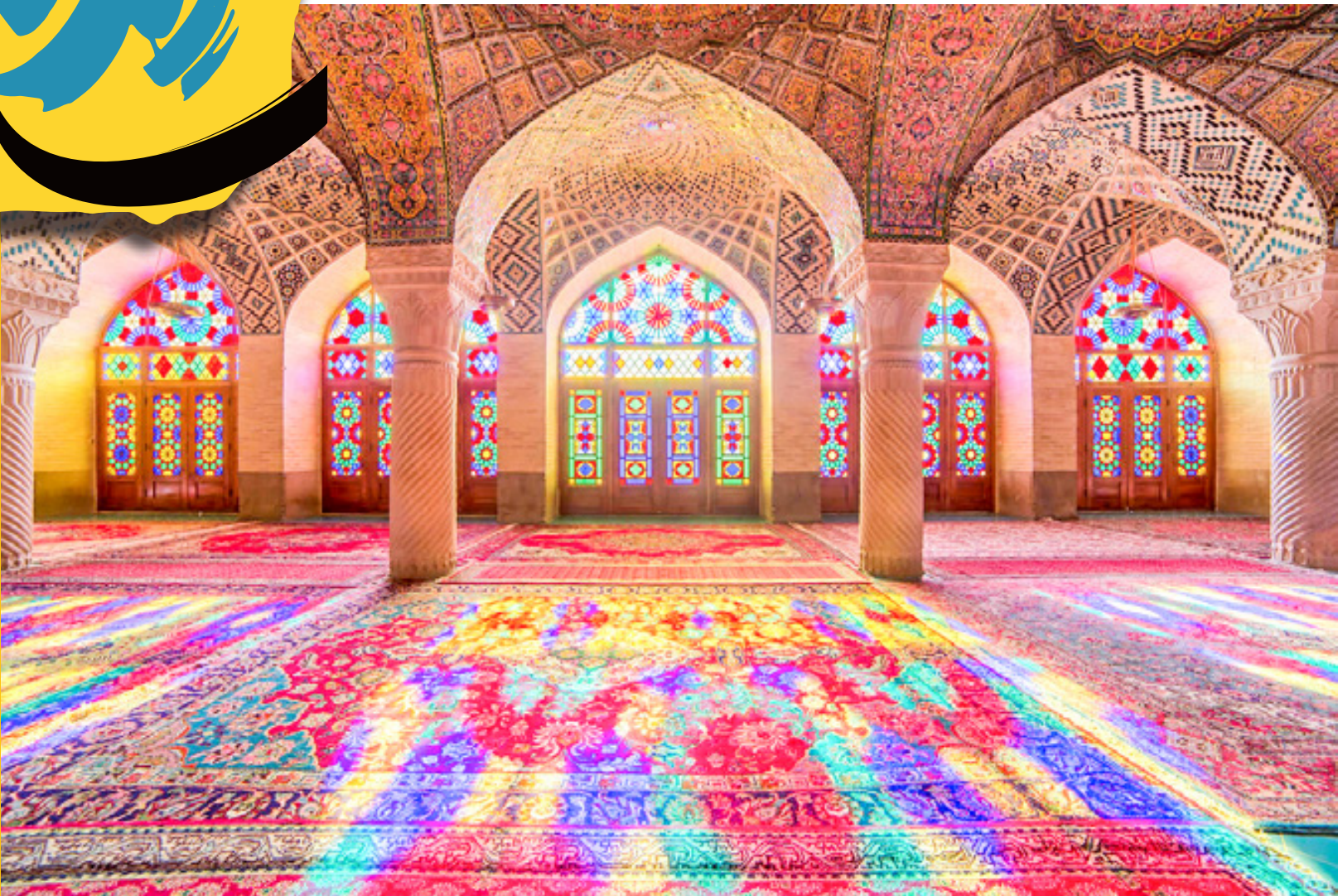

مسجد صورتی، شاهکار معماری

جزئیات کمتر شنیده شده از معماری خیره کننده مسجد نصیر الملک شیراز به همراه گفت و گو با چند گردشگر خارجی درباره توصیف شان از این بنای باشکوه

نسیم سهیلی | روزنامه نگار

شیشه‌های رنگی، نور را با تاب می‌دهد و رنگ صورتی که بر پهنای مسجد غالب شده، خود را به فرش‌ها و فضای داخل رسانده و زیبایی خیره کننده را همچنان چشمان بازدیدکنندگان می‌کند. زیبایی محض در این فضای معنوی، حاصل تبلور نور و رنگ است و همین درخشش بی حد، پای گردشگران بی شمار داخلی و خارجی را به شیراز باز کرده است. شاید یکی از دلایل مهم برای ترغیب افراد به شیراز گردی در کنار زیارت حضرت شاه چراغ (ع) و بازدید از آرامگاه حافظ و سعدی، دیدن مسجد نصیرالملک باشد. بدون اغراق یکی از مهم ترین جاذبه‌های دیدنی این شهر، مسجد نصیرالملک است، مسجدی که بی شک مهر شاهکار معماری قاجار به را بر پیشانی دارد. در پرونده امروز زندگی سلام، علاوه بر آشنایی با جزئیات کمتر شنیده شده از معماری این مسجد، با چند گردشگر خارجی هم صحبت شده ایم که در چند سال اخیر به این مسجد آمده‌اند و توصیفات جالبی درباره آن دارند.

عکس‌ها از ایرنا

زیباترین مسجد ایران

آن چه باید درباره تاریخچه این بنا که ساختش بیش از ۱۲ سال طول کشیده، بدانید

مسجد نصیرالملک یا مسجد صورتی، یکی از مساجد قدیمی شیراز است که از دیدگاه کاشی کاری، از زنده ترین مسجد ایران و از دیدگاه ساختمان سازی به ویژه مقرنس (نوعی تزیین حجمی و طاقچه بندی آذینی که در زیر گنبد‌ها یا نیم گنبد‌های روی ایوان‌ها و درگاه‌های ورودی و ... دیده می‌شود) در جهان بی مانند است. همان طور که گفته شد، در این مسجد از شیشه‌های رنگی استفاده شده و به دلیل نورهای رنگارنگی که از پشت شیشه‌های آن در طول روز به داخل راه می‌یابد و زیبایی خاصی که در فضای مسجد خلق می‌شود، معروف شده است. از آن جا که شیشه‌های قرمز بر سایر رنگ‌ها غلبه دارند، پرتو طلایی رنگ خورشید با سرخی شیشه‌ها در هم می‌آمیزد و سبب می‌شود صحن مسجد به رنگ صورتی دیده شود. به همین دلیل است که این مسجد به نام مسجد صورتی در دنیا معروف شده است.

ثبت شدن به عنوان آثار ملی در سال ۸۵

در خور ذکر است مسجد نصیرالملک در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۵۸ با شماره ۳۹۶ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. مساحت آن ۲۸۹۰ متر مربع و زیربنای آن ۲۲۱۶ متر مربع است. به گفته بسیاری از گردشگران و البته معماران، این مسجد زیبا در فهرست زیباترین مساجد جهان در رتبه نخست قرار می‌گیرد.

این مسجد کجاست؟

مسجد صورتی در محله گود عربان در نزدیکی شاه چراغ و در کوچه نصیرالملک قرار دارد. با ورود اسلام به ایران، نقش مسجد‌ها پررنگ شد و مسجد نصیرالملک هم به عنوان یکی از آثار گذرترین پایگاه‌ها در فرهنگ و مکتب اسلامی شناخته می‌شود. البته این مسجد تنها نیست و مجموعه شاهکارهای معماری نصیرالملک عبارتند از خانه‌ای قدیمی که در گذشته مسکونی بوده است، حمام، آب‌انبار و ... متأسفانه بخش بزرگی از این مجموعه باشکوه طی گسترش شهر شیراز و در اثر خیابان سازی و احداث ساختمان‌های مدرن از بین رفته است. از خانه قدیمی نصیرالملک تنها تالار اصلی بنا، بخشی از حیاط اندرونی به علاوه بخش بیرونی و زیرزمین باقی مانده است. این خانه قدیمی روزگاری سرای خاندان نصیرالملک بوده است.

چه کسی آن را ساخته؟

این بنا به دستور میرزا حسن علی خان ملقب به نصیرالملک، ساخته شده و معماری آن کار محمد حسن معمار بوده است. ساخت آن حدود ۱۲ سال و از سال ۱۲۵۵ تا ۱۲۶۷ خورشیدی به طول انجامیده، همچنین در و پنجره‌های رنگین شیبستان این بنا توسط دو استاد بزرگ نجار شیرازی به نام‌های استاد محمد جعفر و استاد محمد رحیم در زمان احداث این بنا ساخته شده است.

مرمت این اثر باشکوه در ۲ دوره

مرمت و نگهداری این بنای باشکوه با رعایت استانداردهای بین‌المللی از سال‌ها پیش آغاز شده است. طبق اسناد موجود، مسجد دارای دو دوره تعمیرات اصلی است. یک دوره مربوط به بیش از ۷۰ سال قبل است که ظاهراً به جز تعمیر پوشش کف، مرمت دیگری نداشته است. تعمیر دوم از سال ۱۳۷۰ آغاز شده و تا سال ۱۳۸۵ ادامه داشته که تقریباً به مرمت همه جای بنا پرداخته شده است.

از ورودی اصلی تا ایوان‌ها و شبستان‌ها

روایتی از مشاهدات چند ساعته‌ام از حضور در مسجد صورتی که مملو بود از آثار شگفت‌انگیز و البته احساس آرامشی عجیب

بهترین زمان بازدید از این مسجد دو فصل پاییز و زمستان است زیرا در فصل بهار و تابستان برای این که گرما به کاشی‌های مسجد آسیب نرساند، پرده‌ها را می‌کشند و در نتیجه نمی‌توانید چیزی از زیبایی رنگ‌ها ببینید. در ضمن اوایل صبح، بهترین وقت بازدید است. البته حالا که شرایط گروناپی است و توصیه می‌شود به سفر نروید، مشاهدات من از حضورم در این مسجد که قبل از شیوع کرونا اتفاق افتاده به همراه اطلاعاتی که توسط راهنمای گردشگری آن‌جا در اختیارم قرار گرفت، خواهید خواند.

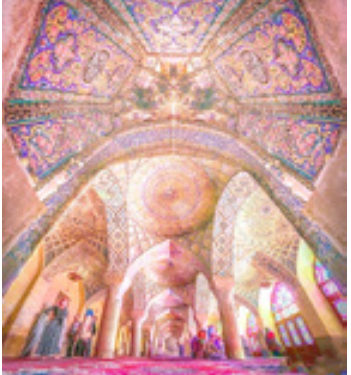

تزیین ورودی با کاشی هفت رنگ
مسجد نصیرالملک به نوعی یکی از آخرین آثار زیبای معماری دوران قاجار به است. جالب است بدانید بیرون از مسجد خبری از رنگ و نور نیست و برای دیدن طاق‌ها، نور و رنگ‌ها باید به شبستان‌های مسجد رفت اما آرامش عجیبی را که در آن وجود دارد، می‌توان در جای جای آن با تمام وجود حس کرد. این مسجد یک سر در ورودی دارد و ورودی دیگر آن به کوچه جنوبی و به امامزاده جنب آن مرتبط است. ورودی اصلی مسجد از کاشی هفت رنگ با تزیینات فراوانی از گل سرخ و گل زرق شیرازی است. از ورودی اصلی مسجد وارد دهشتی می‌شویم که بابک پیچ ۹۰ درجه در سمت چپ به راهرویی می‌رسد که به حیاط مسجد وصل می‌شود. این هشتی با آجر ساخته شده است.

ایوانی که کاربری خاصی ندارد جز قرینه‌سازی!

حیاط این مسجد به شکل چهار گوش است که در میان آن یک حوض در مقابل ایوان مسجد احداث شده است. این مسجد دارای دو ایوان است. ایوان شمالی که با ارتفاع ۸ متر ساخته شده و ایوان جنوبی که فاقد کاربری خاصی است و به منظور قرینه‌سازی با ایوان شمالی جنوبی به علت وجود در که یکی به داخل اتاق کوچک ایجاد شده و دیگری به گلدسته‌ها راه دارد، تقارن خود را از دست داده‌اند.

ایمن‌سازی ایوان‌ها برای مقابله با زلزله
همان طور که اشاره شد، مسجد دارای دو ایوان شمالی و جنوبی است که شبیه هم نیستند و

فیروزهای روی آن را پوشاند. نکته جالب توجه وحیرت‌انگیز این است که شبستان غربی هفت درگاه دارد این هفت درگاه را به صحن مسجد مرتبط می‌کند. هر کدام از این درگاه‌های هفت گانه دری چوبی دارند و با شیشه‌های رنگی مزین شده‌اند. همچنین این شبستان دارای ۱۲ ستون به نیت ۱۲ امام (ع) است و پوشش آجری زیبایی با جزئیات فراوان دارد. در انتهای ستون‌ها، یک محراب زیبا به چشم می‌خورد. منظره فوق العاده‌ای را که بعد از عبور نور آفتاب از شیشه‌های رنگی به داخل شبستان و روی کف زمین و ستون‌ها می‌افتد، در هیچ تابلوی نقاشی نمی‌توانید ببینید. سنگ تراشی‌ها و نقش‌ونگارهای شبستان غربی از مسجد وکیل شیراز و همچنین مسجد مشیر این شهر الهام گرفته است. این سنگ تراشه‌ها از سنگ گندمک یکپارچه ساخته شده‌اند. در واقع سنگ گندمک یکپارچه با ظرافت خاصی تراش خورده و این سنگ تراشه‌های باشکوه را پدید آورده است. این همه زیبایی و جلادریک شبستان جمع شده است و به حق چشم‌ها را به خود خیره می‌کند. این شبستان به واسطه اصول خاص معماری که در آن شرقی است. به همین دلیل در تابستان‌ها بیشتر استفاده می‌شود و شبستان تابستانه نام گرفته است. رنگ فیروزه‌ای که به منظور کف پوش در شبستان غربی به کار رفته است، به احساس خنک بودن در فصل تابستان کمک می‌کند. در واقع می‌توان گفت در این مسجد با استفاده از اصول فنگ شویی و تأثیر رنگ‌ها به یک طراحی ویژه و تأثیرگذار دست یافته‌اند.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

دوشنبه ۲۸ مهر ۱۳۹۹
۲ ربیع الاول ۱۴۴۲ • ۱۹ اکتبر ۲۰۲۰
شماره ۳۰۵۰۲

۱۷۲۲

پاسخ به اساسی ترین سوالات درباره انسولین

۲

چالش مومو و خطای برخی والدین

۳

رابطه بین همسران، تعیین کننده آینده فرزندان

۳

خانم گل آسیا

آشنایی با رشته فوتسال از زبان فرشته کریمی فوق‌ستاره فوتسال آسیا

۴

نظر خارجی‌ها درباره این مسجد

گردشگرانی از هلند، دانمارک و ترکیه از این بنای باشکوه ایرانی و خاطراتشان از بازدید آن می‌گویند

هر ساله تا قبل از شیوع بیماری کرونا، گردشگران خارجی زیادی از کشورهای مختلف به شیراز سفر می‌کردند. مدتی پیش از شیوع کرونا به سراغ بعضی از آن‌ها رفتیم که در اینستاگرام‌شان، تصاویری از حضورشان در مسجد صورتی را به اشتراک گذاشته بودند. در ادامه، نظرات آن‌ها درباره این معماری باشکوه ایرانی را خواهید خواند.

این مسجد انسان را به فکر فرو می‌برد چه کسی از کجا؟
آلنور، ترکیه

آنور گردشگری ترکی است. او در سفری که به ایران داشته، به شیراز هم رفته‌ا و مسجد صورتی بازدید کرده است. این گردشگر خارجی درباره مسجد نصیرالملک می‌گوید: «این مسجد شیشه‌هایی دارد که آن‌جا را به طرز باشکوهی با رنگ‌های جذاب و دیدنی رنگ‌آمیزی کرده است. دیدن این مسجد تاریخی انسان را به قرن‌های گذشته می‌برد. این مسجد انسان را به فکر فرو می‌برد که بشر چطور توانسته از روح زیبایی خدا بهره بگیرد و خدا چطور این توانایی را به انسان داده که این اثر زیبا را بسازد!»

احساس خوب در آن‌جا بودن را باید تجربه کرد چه کسی از کجا؟
باریس، ترکیه

باریس شهروند دیگری از ترکیه است که درباره این مسجد می‌گوید: «بازدید من از مسجد نصیرالملک، تجربه‌ای احاطه شده و وقتی آن‌جا هستی، فکر می‌کنی این نورها مستقیماً از خود بهشت به داخل مسجد هدایت شده‌اند! زیبایی که این نورهای رنگارنگ می‌آفرینند به سختی با زیبایی‌های دیگر مکان‌ها در جهان قابل مقایسه است. من به همه پیشنهاد می‌کنم که از این مکان مقدس دیدن و احساس خوب در آن‌جا بودن را تجربه کنند.»

عاشق رنگ‌های این مسجد شدم چه کسی از کجا؟
گری، هلند

خانم گری، گردشگر اهل هلند است که درباره مسجد نصیرالملک می‌گوید: «روزی که ما به مسجد رفتیم، بسیار شلوغ بود! اما من آن‌جا دوست داشتم زیر این مکان عبادت، نمونه بسیار دیدنی از پیوند فرهنگ و هنر بود. این مسجد واقعاً با بودومن عاشق ترکیب رنگ‌هایش شدم! در آن‌جا نور ملایم پنجره‌ها به درون مسجد می‌تابد، گل‌ها، منظره‌ها، معماری... بسیار زیبا هستند. چند تکه چوب هم در دیوارها وجود دارد تا از بنا در برابر زلزله محافظت کند که برایم جالب بود. نکته آخر هم این که، این مسجد یک میراث فرهنگی مهم است. به فرهنگ عالی و زیبایی خود افتخار کنید.»

نمی‌توانم آن‌جا را توصیف کنم چه کسی از کجا؟
جاکوب، دانمارک

جاکوب جوانی اهل دانمارک است. او درباره خاطراتش از سفر به این مسجد می‌گوید: «آن‌جا برای من قابل توصیف نیست زیرا این مسجد شبیه مساجد معمولی دیگر در سراسر جهان نیست. وقتی نور به پنجره‌ها می‌تابد و آن‌ها را رنگ‌آمیزی می‌کند، بسیار زیباست و دیدن آن تجربه منحصر به فردی به حساب می‌آید که قابل توصیف نیست. من جاهای زیادی را در دنیا دیده‌ام اما هیچ کدام‌شان به آن زیبایی نبوده و به نظر بعید است جایی زیباتر از مسجد صورتی در عمرم ببینم.»

